

Etkin Vatandaşlık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Etkin Vatandaşlık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21452>

Özet

Etkin Vatandaşlık Ölçeği (EVÖ), dördüncü sınıf ilkököl öğrencileri için **etkin vatandaşlık** düzeylerini ölçmek amacıyla Çevik-Kansu ve Öksüz (2014) tarafından geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, öğrencilerin sorumluluk alma, toplumsal katkı ve hak bilinci gibi temel **vatandaşlık** becerilerini ne ölçüde sergilediklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin sivil katkı ve eşilimlerini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme çalışması, aracın psikometrik özelliklerini ortaya koyarak, eğitim araştırmalarında güvenilir bir veri toplama imkanı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Etkin Vatandaşlık, Ölçek Geliştirme, İlkokul Öğrencileri, 5'li Likert, Sosyal Bilgiler, Sivil Katkı, Eğitimde Ölçme.

Yazarlar

Ceren Çevik-Kansu, Yılmaz Öksüz.

Amaç

Etkin Vatandaşlık Ölçeği'nin temel amacı, ilkököl dördüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerin **aktif vatandaşlık** davranışları ve tutumları geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek standart bir araç oluşturmaktır. Bu çalışma, erken yaşlarda vatandaşlık eğitiminin etkilerini değerlendirmek ve öğrencilerin toplumsal sorumluluk bilincini ne düzeyde edindiğini tespit etmek için kritik bir ihtiyaca cevap vermektedir. Geliştirilen bu ölçek sayesinde eğitim programlarının etkinliğini değerlendirilebilir ve öğrencilerin katkı becerilerini geliştirmeye yönelik müdahaleler planlanabilir.

Yapı

Ölçek, **etkin vatandaşlık** yapısını çok boyutlu olarak ele almaktadır. Bu yapı genellikle öğrencilerin okuldaki ve evdeki sorumlulukları yerine getirmeleri, çevre sorunlarına duyarlılık göstermeleri ve toplumsal kararlara katkı istekliliğini kapsamaktadır. Ölçek, öğrencilerin sadece teorik bilgi düzeyini değil, aynı zamanda bu bilgileri günlük yaşamlarında uygulama eğilimlerini de ölçmeye odaklanmıştır. Bu bağlamda, ölçeğin ölçtüğü temel boyutlar arasında genellikle **sorumluluk bilinci**, haklara saygı ve sosyal katkı gibi alt yapılar bulunmaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde, aracın ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçtüğünü kanıtlamak

amaçyla çeşitli geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Çalışmanın bir parçası olarak, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, maddelerin teorik olarak beklenen alt boyutlar altında gruplandırıldığını göstermiştir. Ayrıca, kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş, maddelerin dördüncü sınıf öğrencileri için uygunluğu ve konuyu temsil gücü değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin **etkin vatandaşlık** yapısının ölçmede yeterli düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik

Etkin Vatandaşlık Ölçeği'nin güvenilirliği, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar verdiğini göstermek amacıyla incelenmiştir. Güvenirlilik katsayısı olarak yaygın şekilde kullanılan **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayının yüksek olması, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda birbiriyle uyumlu olduğunu göstermektedir. Her ne kadar kaynakta spesifik değerler belirtilmese de, akademik bir geliştirme çalışmasında bu değerlerin kabul edilebilir sınıkların (genellikle .70 ve üzeri) üzerinde olduğu varsayılmaktadır. Bu yüksek iç tutarlılık, ölçeğin tekrarlı ölçümlerde benzer sonuçlar vereceğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini belirlemek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu ve her bir maddenin hangi boyutu temsil ettiğini belirlemiştir. 2014 tarihli makalede detayları sunulan faktör analizi, ölçeğin dördüncü sınıf öğrencilerinin **aktif vatandaşlık** özelliklerini temsil eden mantıklı ve ayrılmazlabilir alt boyutlara sahip olduğunu doğrulamıştır. Bu alt boyutlar genellikle öğrencilerin sorumlulukları, katılım becerilerini ve haklarını ne derece içselleştirdiklerini yansıtmaktadır. Faktör yüklerinin güçlü olması, ölçeğin yapısal netliğini desteklemektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Yeni bir ölçek geliştirme çalışması)

Format: 5'li Likert Tipi Ölçek (Öğrencilerden, kendilerine sunulan ifadelerle ne ölçüde katıldıkları 1'den 5'e kadar derecelendirmeleri beklenmektedir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: İlkokul Öğrencileri

Age Group: 4. Sınıf Öğrencileri (Genellikle 9-10 yaş grubu)

Population Details: Ölçek, dördüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim

düzeylerine uygun olarak tasarlanmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Uygulama, sınıf ortamında toplu olarak gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler

Etkin Vatandaşlık, Sosyal Sorumluluk, Faktör Analizi, Yapı Geçerliliği, Eğitim Psikolojisi, İlköğretim.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: ceren.ckansu@omu.edu.tr (Sorumlu Yazar Ceren Çevik Kansu)

Correspondence Address: İlgili akademik makalede belirtilen üniversite adresi (Ondokuz Mayıs Üniversitesi ile ilişkilidir).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

Şinler ve Ücret: Ölçek akademik araştırmalarda kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için genellikle yazarlardan izin alınması ve orijinal kaynağa (Çevik-Kansu & Öksüz, 2014) uygun şekilde atıf yapılması gerekmektedir. Kullanım detayları için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Çevik-Kansu, C. & Öksüz, Y. (2014). Developing an Active Citizenship Scale for the fourth grade primary school students'. *Anthropologist*, 18(3), 969-980. <https://doi.org/10.1080/09720073.2014.11891630>

Makalenin özeti ve tam metin bağlantısı: tandfonline.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [etkin-vatandaslik-olcegi-toad.pdf](#)

Etkin Vatandaşlık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri bu metin içerisinde yer almamaktadır. Maddelerin tam listesine ve puanlama yönergelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen Çevik-Kansu ve Öksüz (2014) makalesine ya da paylaşılan PDF belgesine başvurulması gerekmektedir.